

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНО ПРОГРАМА

«Науки про Землю. Географія»

Рівень вищої освіти *Перший (бакалаврський)*

Ступінь вищої освіти *Бакалавр*

Галузь знань *10 Природничі науки*

Спеціальність *103 Науки про Землю*

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ РАДОЮ

Голова Вченої ради

/Солоненко А.М./

(протокол № 17 від «28» травня 2020 р.)

Ректор

/Солоненко А.М./

(наказ № 146-05 від «28» травня 2020 р.)

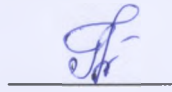
Мелітополь, 2020

ЛИСТ-ПОГОДЖЕННЯ
Освітньо-професійної програми
«Науки про Землю. Географія»

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

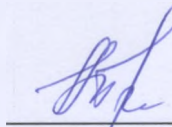
(Наказ № 02/01-05 від 27.01.2020 р.) підпис

С.В. Гришко

прізвище, ім'я, по-батькові

Завідувач випускової кафедри

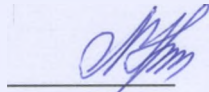

підпис

Л.А. Прохорова

прізвище, ім'я, по-батькові

Голова Вченої ради факультету

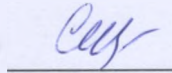

підпис

Л.М. Донченко

прізвище, ім'я, по-батькові

Начальник навчального відділу

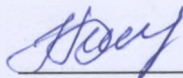

підпис

Я.В. Сопіна

прізвище, ім'я, по-батькові

Голова науково-методичної
ради університету

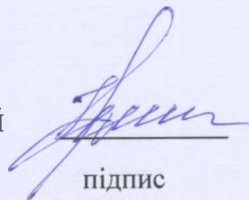

підпис

Н.Є. Мілько

прізвище, ім'я, по-батькові

Голова комісії Вченої ради
МДПУ ім. Б. Хмельницького
з експертизи якості
освітніх програм спеціальностей

підпис

Н.А. Сегеда

прізвище, ім'я, по-батькові

ПЕРЕДМОВА

Склад розробників освітньої програми «Науки про Землю. Географія» (спеціальності 103 «Науки про Землю»):

1. Прохорова Л.А. – керівник групи
2. Ємельянов В.О. – член групи
3. Левада О.М. – член групи
4. Непша О.В. – член групи

Члени робочої групи зі складу стейкхолдерів:

Михайлов Ярослав Борисович – генеральний директор Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила»

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

1. Михайлов Я.Б. – генеральний директор Національного історико-археологічного заповідника «Кам'яна Могила»

Гарант Освітньої програми

Гришко С.В. – кандидат географічних наук, доцент

Актуалізовано:

ОП введення в дію (рік)	2017 р.			
Дата виходу стандарту та посилання на стандарт	24.05.2019 р.			
Перегляд ОП Дата та номер протоколу засідання Вченої ради університету	31.08.2018 р. Протокол №1	28.05.2020 р. Протокол №17		
Підпис гаранта				
ПІБ гаранта ОП	Прохорова Л.А.	Гришко С.В.		

1. Профіль освітньої програми зі спеціальності 103 «Науки про Землю»

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького Природничо-географічний факультет Кафедра фізичної географії і геології
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Бакалавр 103 Науки про Землю Науки про Землю. Географія
Офіційна назва освітньої програми	Науки про Землю. Географія
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний ступінь, 240 кредитів ЄКТС / термін навчання 3 роки 10 місяців
Наявність акредитації	Програма впроваджується в 2017 році. Ліцензія серія НД № 0890410, дата видачі 18.09.2017 р.
Цикл/рівень	FQ – ENEA – First cycle, EQFLLL – Level 6, HPK – 6.
Передумови	Наявність повної загальної середньої освіти
Мова викладання	українська
Термін дії освітньої програми	3 роки 10 місяців
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://drive.google.com/file/d/1aowOLydJQxlrgrSrpX3Val0lRr0bF3P/view
2 – Мета освітньої програми	
Вивчення геологічної історії формування Землі, її речовинний склад, розвиток сучасних геолого-геоморфологічних, геоекологічних процесів. Етапність геологічних процесів в формуванні географічної оболонки Землі. Динаміка сучасних геолого-геоморфологічних процесів під впливом міцного антропогенного тиску, надання оцінки впливу людства на оточуюче середовище з базовим знанням з природничих наук, інформаційних технологій в обсязі, необхідному для дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів у геосферах.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область Галузі знань 10 Природничі науки Спеціальність 103 Науки про Землю	Науки про Землю – області дослідження Землі як комплексної планетарної системи, її геосфер, процесів і явищ, що в них відбуваються. <i>Об'єкт вивчення та діяльності:</i> природні та антропогенні об'єкти, процеси та явища у геосферах у взаємозв'язку, перетвореннях і розвитку в просторі і часі. <i>Ціль навчання:</i> формування у здобувачів вищої освіти здатності розв'язувати складні спеціалізовані задачі наук про Землю та практичні проблеми в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук про Землю і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. <i>Теоретичний зміст предметної області:</i> знання щодо будови,

	<p>фігури, складу, походження, розвитку Землі або її геосфер, явищ і процесів, що в них відбуваються. Базові знання з природничих наук, математики та інформаційних технологій в обсязі, необхідному для дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів у геосферах.</p> <p><i>Методи, методики та технології:</i> фізичні і хімічні методи, методи натурного, прямого та опосередкованого, безпосереднього лабораторного або дистанційного дослідження компонентів геосфер, процесів і явищ, методи моделювання та опрацювання інформації.</p> <p><i>Інструменти та обладнання:</i> обладнання та устаткування, необхідне для польового/лабораторного/дистанційного дослідження складу, будови і властивостей геосфер та їхніх компонентів (у відповідності до спеціалізації).</p>
Орієнтація освітньої програми	Професійна
Основний фокус програми та спеціалізації	Сучасні питання географії, процеси та явища у геосферах у взаємозв'язку простору та часу; складні спеціалізовані задачі наук про Землю та практичні проблеми щодо будови, фігури, складу, походження, розвитку Землі або її геосфер, явищ і процесів, що в них відбуваються; дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів у геосферах.
Особливості програми	<p>Студенти можуть робити акцент на сучасну структуру земної кори і особливості її історичного розвитку; розрізняти породоутворюючі і рудні мінерали, а також важливі гірські породи земної кори.</p> <p>Мобільність за програмами IREX, UGRAD, ТЕМПУС-ТАСІС, ЕРАЗМУС МУНДУС та ін. – рекомендується, але не є обов'язковими; всі студенти можуть брати участь у спеціальних семінарах разом з учасниками програм.</p>
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Професійна діяльність в галузях природоохорони, геологорозвідки, метеорології, гідрології, географії та інших природничих та природоохоронних напрямках.
Подальше навчання	Продовження навчання на другому рівневі вищої освіти. Набуття часткових кваліфікацій за іншими спеціальностями в системі післядипломної освіти.
5 – Викладання та навчання	
Викладання та навчання	Загальний стиль навчання – завдання-орієнтований. Лекційні курси поєднуються з семінарами та робочими зустрічами. Більша частина навчання відбувається в малих групах (до 20 осіб) з дискусіями та підготовкою презентацій самостійно та в малих групах. Під час останнього року третина часу дається на написання завершальної роботи (кваліфікаційної), яка також презентується й обговорюється за участі викладачів та одногрупників. Теоретичні знання і практичні навички закріплюються і удосконалюються під час проходження численних виробничих та навчальних практик.
Оцінювання	Різноманітне та всебічне. Включає письмові: виконання змістовно-модульних контрольно-екзаменаційних робіт відповідно до стандарту підготовки профілю; усні: здача семінарів,

	практичних та лабораторних робіт за подвійною системою оцінювання – теоретичні знання та практичні навички; презентації PowerPoint, підготовка звітів і пояснювальних записок під час проходження виробничих та навчальних практик; іспити усні: захист курсових і кваліфікаційних робіт.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об’єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.
Загальні компетентності	<p>K01. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>K02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>K03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>K04. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>K05. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>K06. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>K07. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>K08. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>K09. Здатність працювати в команді.</p> <p>K10. Навички забезпечення безпеки життєдіяльності.</p> <p>K11. Прагнення до збереження природного навколишнього середовища.</p> <p>K12. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).</p>
Спеціальні (фахові) компетентності	<p>K13. Знання та розуміння теоретичних основ наук про Землю як комплексну природну систему.</p> <p>K14. Здатність застосовувати базові знання фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні Землі та її геосфер.</p> <p>K15. Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.</p> <p>K16. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.</p> <p>K17. Здатність до всебічного аналізу складу і будови геосфер.</p> <p>K18. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання,</p>

	<p>синтезу і моделювання.</p> <p>K19. Здатність проводити моніторинг природних процесів.</p> <p>K20. Здатність самостійно досліджувати природні матеріали (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати.</p> <p>K21. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.</p> <p>K22. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їх властивості та притаманні їм процеси.</p>
7 – Програмні результати навчання	
	<p>ПР01. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук про Землю.</p> <p>ПР02. Використовувати усно і письмово професійну українську мову.</p> <p>ПР03. Спілкуватися іноземною мовою за фахом.</p> <p>ПР04. Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в області наук про Землю.</p> <p>ПР05. Вміти проводити польові та лабораторні дослідження.</p> <p>ПР06. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад Землі як планетарної системи та її геосфер.</p> <p>ПР07. Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, біології, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.</p> <p>ПР08. Обґрунтовувати вибір та використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природних та антропогенних систем і об'єктів.</p> <p>ПР09. Вміти виконувати дослідження геосфер за допомогою кількісних методів аналізу.</p> <p>ПР10. Аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.</p> <p>ПР11. Впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень.</p> <p>ПР12. Знати і застосовувати теорії, парадигми, концепції та принципи в науках про Землю відповідно до спеціалізації.</p> <p>ПР13. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.</p> <p>ПР14. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій в галузі наук про Землю.</p> <p>ПР15. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.</p>
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	доктори наук, професори; кандидати наук, доценти; старші викладачі, асистенти.
Матеріально-технічне забезпечення	Комп'ютерний клас, мультимедійне обладнання, спеціальний інструментарій, панорами, схеми, метеокомплекс, туродром.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Методична література, періодичні видання з фаху, демонстраційні, довідкові та роздаткові матеріали, настінні карти, навчальні атласи, довідкова література, глобуси, спеціальний інструментарій, блок відеоматеріалів, розтиражовані електронні версії посібників, електронні посібники.

9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	
Міжнародна кредитна мобільність	
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	

2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК-1	Іноземна мова	10	Екзамен
ОК-2	Українська мова	4	Екзамен
ОК-3	Історія та культура України	3	Екзамен
ОК-4	Фізика з основами геофізики	3	Залік
ОК-5	Історія географічних відкриттів і досліджень	4	Екзамен
ОК-6	Історія біосфери Землі	4	Залік
ОК-7	Геологія з навчальною практикою	10	Екзамен
ОК-8	Землезнавство з навчальною практикою та курсовою роботою	24	Екзамен
	Модуль 1. Метеорологія і кліматологія з навчальною практикою	9	
	Модуль 2. Гідрологія з навчальною практикою	7	
	Модуль 3. Загальне землезнавство	4	
	Модуль 4. Геоморфологія з навчальною практикою	4	
ОК-9	Вступ до фаху	3	Екзамен
	Модуль 1. Вступ до спеціальності	1,5	
	Модуль 2. Основи наукових досліджень	1,5	
ОК-10	Хімія з основами геохімії	3	Залік
ОК-11	Охорона надр та геологічного середовища	5	Екзамен
ОК-12	Правознавство	3	Залік
ОК-13	Палеогеографія	3	Екзамен
ОК-14	Філософія	3	Екзамен
ОК-15	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства з навчальною практикою	5	Залік

ОК-16	Картографія з основами топографії з навчальною практикою	5	Залік
ОК-17	Навколишнє середовище і техногенний вплив	4	Залік
ОК-18	Ландшафтознавство з навчальною практикою та курсовою роботою	10	Екзамен
	Модуль 1. Природниче ландшафтознавство	4	
	Модуль 2. Антропогенне ландшафтознавство з початковою практикою та курсовою роботою	6	
ОК-19	Урбоекотологія як частина сучасної географії	6	Екзамен
ОК-20	Геоінформаційні технології в географії	3	Екзамен
ОК-21	Географічні аспекти в екології	5	Екзамен
ОК-22	Фізична географія материків і океанів	16	Екзамен
ОК-23	Економічна і соціальна географія світу	14	Диф. залік
	Модуль 1. Географія світового господарства	8	
	Модуль 2. Регіональна економічна і соціальна географія	6	
ОК-24	Інформаційно-комунікаційні технології	3	Залік
ОК-25	Географія України з навчальною практикою	10	Екзамен
	Модуль 1. Фізична географія України	4	
	Модуль 2. Економічна і соціальна географія України з навчальною практикою	6	
ОК-26	Охорона праці з безпекою життєдіяльності	3	Залік
	Модуль 1. Охорона праці	1,5	
	Модуль 2. Безпека життєдіяльності	1,5	
ОК-27	Медична географія	4	Екзамен
ОК-28	Виробнича практика з фаху	5	Диф. залік
ОК-29	Підготовка кваліфікаційної роботи	5	
Загальний обсяг обов'язкових компонентів		180	
Вибіркові компоненти ОП			
ВК-01	Мінералогія з основами петрографії	5	Екзамен
ВК-02	Світова геологія родовищ корисних копалин	5	Екзамен
ВК-03	Четвертинна геологія	5	Екзамен
ВК-04	Проблеми охорони гідрологічних ресурсів України	5	Екзамен
ВК-05	Основи морської геології	5	Екзамен
ВК-06	Геологія і нафтогазоносність морських басейнів	5	Екзамен
ВК-07	Фізична географія Запорізької області	5	Залік
ВК-08	Природнича географія Приазов'я	5	Залік
ВК-09	Екологічні стандарти та нормування якості довкілля	5	Залік
ВК-10	Основи моніторингових досліджень в географії	5	Залік
ВК-11	Геоурбаністика	5	Екзамен
ВК-12	Геоestatистика	5	Екзамен
ВК-13	Мінеральні ресурси України	6	Залік
ВК-14	Історія географії	6	Залік

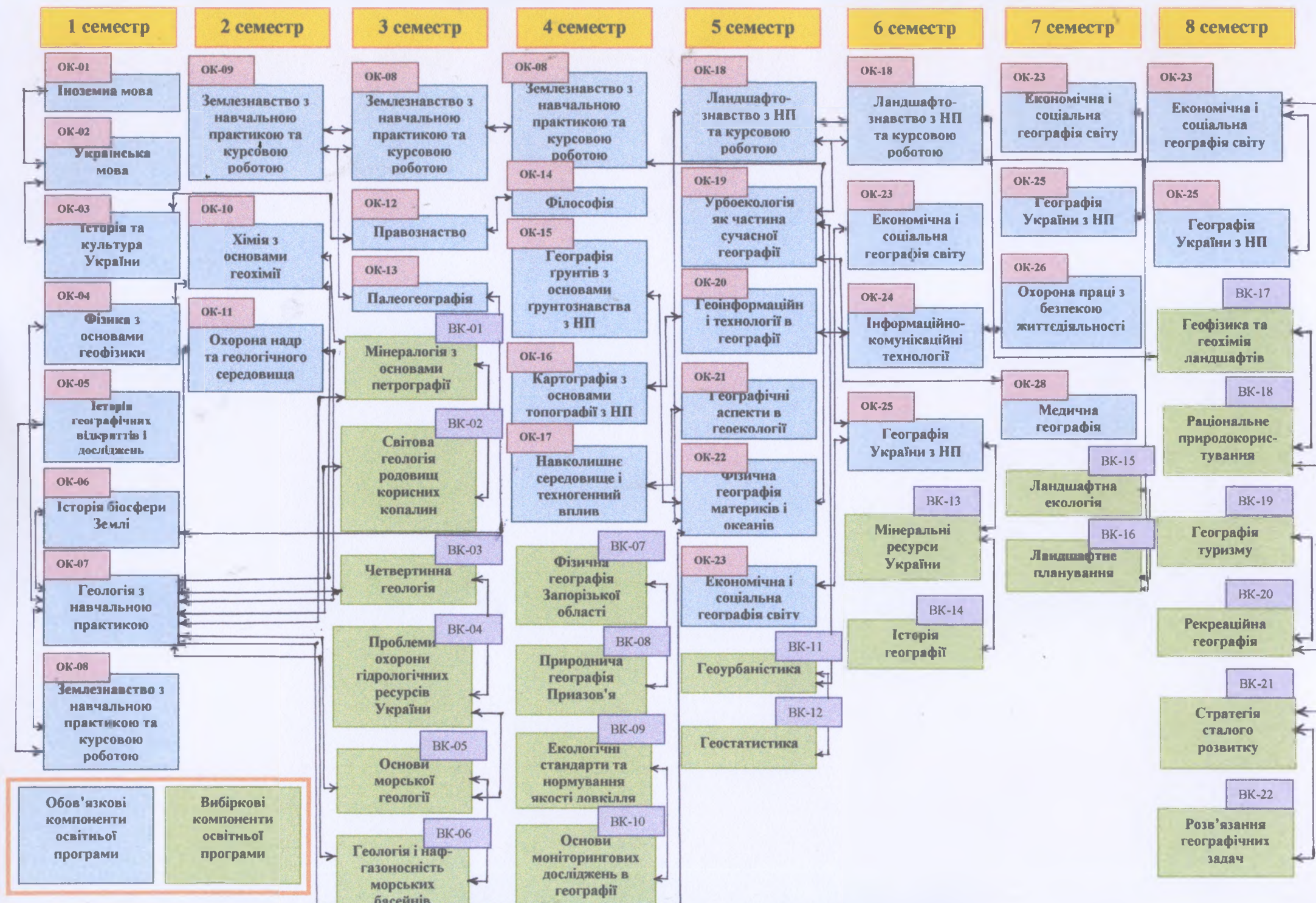
ВК-15	Ландшафтна екологія	6	Екзамен
ВК-16	Ландшафтне планування	6	Екзамен
ВК-17	Геофізика та геохімія ландшафтів	6	Залік
ВК-18	Раціональне природокористування	6	Залік
ВК-19	Географія туризму	6	Залік
ВК-20	Рекреаційна географія	6	Залік
ВК-21	Стратегія сталого розвитку	6	Залік
ВК-22	Розв'язання географічних задач	6	Залік
Загальний обсяг вибіркових компонентів		60	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

2.2. Структурно-логічна схема ОП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здобувачів першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної спеціалізованої задачі або практичної проблеми у предметній області наук про Землю або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів та процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних, що характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорії та методів дизайну. У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації та списування. Кваліфікаційна робота має бути розміщена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його структурного підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.

Структурно-логічна схема спеціальності 103 Науки про Землю першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

[illegible]

5. Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПР) відповідними компонентами освітньої програми

	Інтегральна компетентність	ОК-01	ОК-02	ОК-03	ОК-04	ОК-05	ОК-06	ОК-07	ОК-08	ОК-09	ОК-10	ОК-11	ОК-12	ОК-13	ОК-14	ОК-15	ОК-16	ОК-17	ОК-18	ОК-19	ОК-20	ОК-21	ОК-22	ОК-23	ОК-24	ОК-25	ОК-26	ОК-27	ОК-28	ОК-29	
ПР01				+	+	+		+	+					+		+		+	+	+		+	+	+		+			+	+	
ПР02			+			+																									
ПР03		+					+																								
ПР04	+							+							+	+	+				+			+	+					+	
ПР05	+			+				+	+							+			+										+	+	
ПР06							+	+	+					+								+	+								
ПР07	+				+		+		+		+				+																
ПР08																+	+	+	+		+										
ПР09					+											+	+				+							+		+	
ПР10	+							+	+		+			+					+	+			+								
ПР11								+	+							+	+	+	+	+						+				+	+
ПР12	+				+					+		+			+			+	+	+										+	+
ПР13				+						+		+	+									+					+			+	+
ПР14	+			+						+	+									+										+	
ПР15				+						+	+								+							+			+		+

[illegible]

6. Вимоги до системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Університеті ґрунтується на наступних принципах: відповідальності за якість вищої освіти та її забезпечення; відповідності європейським і національним стандартам; зацікавленості всіх учасників освітнього процесу у високій якості вищої освіти відповідно до потреб роботодавців, а також суспільства в цілому; довіри всіх учасників освітнього процесу, прозорості, неупередженості та достовірності інформації; академічної чесності і свободи, неприйнятності будь-яким проявам нетолерантності чи дискримінації щодо учасників освітнього процесу; інтернаціоналізації діяльності, відкритості до нових знань та критики, залучення зовнішніх сторін до експертизи якості освіти в Університеті.

Процедури системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти:

- Розроблення внутрішніх нормативних документів (Положень та ін.) із забезпечення якості вищої освіти;
- Організація інституційної системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- Залучення здобувачів вищої освіти, випускників та роботодавців до забезпечення якості освіти;
- Формування культури якості і системи відповідальності всіх структурних підрозділів та співробітників за забезпечення якості;
- Розробка, перегляд освітніх програм та їх моніторинг;
- Забезпечення формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів вищої освіти, вибіркової навчальних дисциплін;
- Щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті, інформаційних стендах Університету;
- Забезпечення системи професійного розвитку, підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- Забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів вищої освіти, за кожною освітньою програмою;
- Забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- Забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- Забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату;
- Інтеграція науки та освіти.

До основних процесів системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти відносимо:

- Проектування і формулювання цілей, структури та змісту освітніх

програм (далі – ОП), їх моніторинг та періодичний перегляд: дотримання відповідності ОП стандарту вищої освіти за відповідною 4 спеціальністю та рівнем вищої освіти (за його наявності) або дескрипторам Національної рамки кваліфікацій для відповідного кваліфікаційного рівня, наявність взаємозв'язку із місією і стратегією Університету, урахування тенденцій розвитку спеціальності, галузі, ринку праці, регіонального контексту та досвіду аналогічних вітчизняних та іноземних відповідних ОП; залучення стейкхолдерів до формулювання цілей та програмних результатів навчання; відповідність обсягів (загальної кількості ЄКТС та співвіднесення фактичного навантаження здобувачів освіти та обсягу ОП/окремих освітніх компонентів у кредитах ЄКТС), структури (послідовність та зв'язки між собою освітніх компонентів) ОП її цілям, програмним результатам і предметній сфері; можливість формування індивідуальних освітніх траєкторій здобувачами вищої освіти; достатність практичної складової ОП, забезпечення набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills); визначеність і дотримання процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду ОП; залучення здобувачів вищої освіти, випускників та роботодавців до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості;

- Вступ на освітні програми та визнання результатів навчання: визначеність правил прийому на навчання, у тому числі у розрізі кожної ОП, та оприлюднення їх на офіційному веб-сайті Університету; забезпечення чітких і зрозумілих процедур прийому, відсутність дискримінаційних положень; процедур визнання результатів навчання, здобутих в інших ЗВО, а також результатів навчання, отриманих у неформальній освіті;

- Навчання і викладання за освітніми програмами: забезпечення відповідності методів навчання і викладання програмним результатам навчання ОП та концепту студентоцентрованості; доступність, зрозумілість і своєчасність надання здобувачам вищої освіти інформації про освітній процес; поєднання навчання і досліджень під час освітнього процесу; оновлення науково-педагогічними працівниками змісту освіти на основі найновіших досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, здійснення навчання, 5 викладання і наукових досліджень відповідно до політики інтернаціоналізації освітньої діяльності;

- Досягнення програмних результатів ОП та дотримання академічної доброчесності: наявність чітких, зрозумілих, валідних і заздалегідь оприлюднених вимог щодо поточного, періодичного та підсумкового контролю (семестрового контролю, атестації); відповідність форм атестації стандарту вищої освіти; дотримання процедурних аспектів проведення контрольних заходів; забезпечення об'єктивності екзаменаторів, наявність процедур оскарження результатів контрольних заходів та їх повторного проходження; наявність дієвої системи забезпечення академічної доброчесності, у тому числі через здійснення моніторингу дотримання академічної доброчесності, проведення заходів із популяризації академічної доброчесності серед учасників освітнього процесу.

7. Перелік нормативних документів, на яких базуються освітньо-професійна програма

- Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
  - Закон України від 05.09.2017 р. «Про освіту» [Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>];
  - Постанова Кабінету Міністрів України від 29.04.2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>];
  - Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» [Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>];
  - Національний класифікатор України: «Класифікатор видів економічної діяльності» ДК 009:2010 [Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>];
  - Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 [Режим доступу: <http://www.dk003.com>].
- Методичні рекомендації щодо розроблення стандартів вищої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 01.06.2017 р. № 600 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 21.12.2017 р. № 1648), схвалені сектором вищої освіти Науково-методичної Ради Міністерства освіти і науки України (протокол від 29.03.2016 №3);
- Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_rozroblennya_osv_program_2014_tempus_office.pdf];
  - Національний освітній глосарій: вища освіта [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_glossariy_Visha_osvita_2014_tempusoffice.pdf];
  - Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційноаналітичний огляд [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_Rozvitok_sistemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf];
  - Європейська кредитна трансферна накопичувальна система: Довідник користувача [Режим доступу: http://ihed.org.ua/images/doc/04_2016_ECTS_User_Guide-2015_Ukrainian.pdf];
  - EQF-LLL – European Qualifications Framework for Lifelong Learning [Режим доступу: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?ArticleId=67>];
  - TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів [Режим доступу: <http://www.unideusto.org/tuningeu/>].
  - Кодекс України про надра - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/132/94-вр>.
  - Водний кодекс України - <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>.
  - Закон України "Про державну геологічну службу України" - <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1216-14>.
  - Закон України "Про гідрометеорологічну діяльність" - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/443-14>.

Закон України ” Про топографо-геодезичну і картографічну діяльність” - <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/353-14>.

Закон України ”Про охорону навколишнього природного середовища” - <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.

Закон України ”Про охорону атмосферного повітря” - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2707-12>